

NOT: Büyükşehir belediyelerindeki ilçelerin merkez ilçe olmadığı hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-4726823

11/11/2022

Konu: Büyükşehir Belediyelerindeki İlçelerin
Merkez İlçe Olmadığı

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: 29.07.2022 tarihli ve 65558320-622.03-16771 sayılı yazı.

6360 sayılı Kanun sonrasında büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyelerinin merkez ilçe statüsünde değerlendirilip değerlendirilmeyeceğinden bahisle 657 sayılı Kanuna tabi belediye başkan yardımcısı kadrosunda görev yapanların ek ödemesi ile özel hizmet tazminatının buna göre ödenip ödenemeyeceğine ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun;

1 inci maddesinde, “*Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere; iller ilçelere ve ilçeler de bucaklara bölünmüştür.*” hükmü,

2 nci maddesinde, “*İl, ilçe ve bucak kurulması, kaldırılması, adlarının, bağlılıklarının, merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesi aşağıda gösterilen şekilde yapılır:*

A) İl ve ilçe kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir il'e bağlanması kanun ile...” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 1 inci maddesinde, “*(1) Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür.*

(2) Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarıdır...” hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 3 üncü maddesinde, “*Bu Kanunun uygulanmasında;*

a) Büyükşehir belediyesi: Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini,

...
ifade eder.” hükmü yer almaktadır.

6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülkî sınırlarına genişletilmiş; büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırları da ilçe mülkî sınırlarıyla eşitlenmiştir. Merkez ilçe ise, bir il merkezinin bulunduğu yer ile merkezin çevresinde başka ilçelere bağlı olmayan belde ve köylerin oluşturduğu yönetim birimidir.

Ancak Kanunda büyükşehir belediyesi statüsüne dönüştürülen il belediyeleri ile Samsun gibi sınırları il mülki sınırları olarak belirlenen illerdeki mevcut ilçe belediyeleri hukuki statülerini korumuşlardır. İl belediyelerinin büyükşehir belediyesi statüsüne dönüştürülmüş olması da, il mülki

idare sınırları içerisindeki ilçe belediyelerinin isminin de “merkez ilçe” olduğu anlamına gelmemektedir.

Nitekim konuya ilişkin olarak İçişleri Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 4/10/2022 tarihli ve E-36155494-045.02-57950 sayılı görüş yazısında, “*Büyükşehir belediyeleri yönetiminin hukuki statüsünü düzenlemek, hizmetlerin planlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamak maksadıyla çıkartılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile kanunun uygulanmasına esas teşkil edecek belediye sınırları ile ilgili bazı düzenlemeler yapılmıştır.*

5216 sayılı Kanunun “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinde “ilçe belediyesi” ifadesi ile Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyelerinin anlaşılması gerektiği belirtilmiştir. Aynı Kanunun “Büyükşehir belediyesinin sınırları” başlıklı 5 inci maddesinde ise ilçe belediyelerinin sınırlarının ilçelerin mülki sınırları olacağı belirtilmiştir. Her iki tanım bir arada değerlendirildiğinde 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’na göre ilçe belediyelerinin mevcudiyetlerini korudukları ve sınırlarının ise Kanun ile tanımlandığı anlaşılmaktadır.

*Bununla birlikte gerek 5216 sayılı Kanun’da gerekse 6360 sayılı On Dört İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da “merkez ilçe” tanımına yer verilmemiştir. Yine 6360 sayılı Kanunda yapılan düzenleme ile merkez ilçe olarak bilinen birimlerin sınırları içerisinde kalan köyler ve belediyelerden yeni isimli ilçelerin teşekkül ettirildiği anlaşılmaktadır. Bu düzenleme ile Büyükşehir Belediyeleri sınırları içerisinde merkez ilçe kalmamakla birlikte **5216 sayılı Kanun ile düzenlenen ilçe belediyelerinin varlığının devam ettiği görülmektedir.***

*Yukarıdaki izahat muvacehesinde, Büyükşehir Belediyeleri sınırları içerisinde 6360 sayılı Kanun ile yapılan **düzenleme sonrasında “merkez ilçe” bulunmadığı, Büyükşehir Belediyesi teşkilatı bulunmayan vilayetlerimizde ise “merkez ilçe” statüsünün devam ettiği mütalaa edilmektedir.***” denilmiştir.

Bu itibarla İlçesinin “Merkez İlçe” olarak düşünülmesi ve belediye başkan yardımcısı kadrosunda görev yapan ilgiliye merkez ilçe belediye başkanlarına ödenen ek ödeme ile özel hizmet tazminatının verilmesinin hukuken mümkün bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü